

ФИСКАЛ ИНСТИТУТ

***Мавзу:* Якка тартибдаги тадбиркорларни солиққа тортиш**

***Марузачи:* катта ўқитувчи Ғ.Рузиев**

Тошкент - 2023 йил

Мавзуга оид режа:

1. Якка тартибдаги тадбиркорлар, улар томонидан амалга ошириладиган фаолият турлари ва ходим ёллаш ҳуқуқи
2. Якка тартибдаги тадбиркорларни солиққа тортиш тартиблари
3. Якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини қатъий белгиланган ставкаларда тўлаш тартиби
4. Якка тартибдаги тадбиркорлар учун белгиланган имтиёзлар ва уларни қўллаш тартиби
5. Якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини декларация асосида тўлашнинг ўзига хос жиҳатлари

Таянч сўз ва иборалар

Жисмоний шахс, тадбиркорлик, якка тартибдаги тадбиркорлик, оилавий тадбиркорлик, оддий ширкат, деҳқон хўжалиги, жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи, қатъий белгиланган сумма, декларация.

1. Якка тартибдаги тадбиркорлар, улар томонидан амалга ошириладиган фаолият турлари ва ходим ёллаш ҳуқуқи

Иқтисодиётни ривожлантириш ва эркинлаштириш шароитида мамлакат иқтисодиётини тараққий этишининг асосий омилларидан бири кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришдан иборат. Шунга кўра мамлакатимизда тадбиркорлик ва кичик бизнесни ривожлантириш бугунги кунда давлат сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бири ҳисобланади. Президентимизнинг сўзлари билан айтганда, биз фақат фаол тадбиркорлик, тинимсиз меҳнат ва интилиш орқали тараққиётга, фаровон ҳаётга эриша оламиз. Тадбиркорлик (инглизча – enterprise, enterprising, русча -предпринимательство) – фойда олиш мақсадида фуқаролар ва юридик шахсларнинг ўз ташаббуси асосида мустақил фаолиятидир.

Шу ўринда **жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолияти**- улар томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга ошириладиган, ўзи таваккал қилиб ва ўз мулкий жавобгарлиги остида даромад (фойда) олишга қаратилган ташаббускорлик фаолиятидир. Демак, жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятини бевосита қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширишлари деганда, нафақат уларнинг қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтган ҳолда рухсат этилган фаолият турлари билан шуғулланишлари, балки уларнинг амалга ошираётган тадбиркорлик фаолият тури учун белгиланган солиқлар ва йиғимларни тўлашлари ҳам тушунилади.

Жисмоний шахслар томонидан тадбиркорлик фаолияти якка тартибда якка тартибдаги тадбиркор сифатида ҳамда юридик шахсни ташкил этмаган ҳолда оилавий тадбиркор, оддий ширкат ҳамда деҳқон хўжалиги шаклларида амалга оширилади.

Жисмоний шахслар томонидан юридик шахсни ташкил этмасдан хусусий тадбиркор сифатида шуғулланиши мумкин бўлган фаолият турлари Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 7 январдаги 6-сонли қарори билан тасдиқланган. Хусусий тадбиркорлар юридик шахс ташкил этмасдан шуғулланиши мумкин бўлган фаолият турлари рўйхатига ҳукуматнинг тегишли қарорлари билан бир қатор ўзгартириш ва қўшимчалар киритилгани (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 12 майдаги 255-сонли қарори билан киритилган 88-фаолият тури ҳисобга олинган) ҳолда, ҳозирги кунда уларнинг рўйхати 88 та фаолият турини ташкил этади.1-жадвал.

1-жадвал.

Якка тартибдаги тадбиркорлар шуғулланиши мумкин бўлган фаолият турлари РЎЙХАТИ

Т/р	Фаолият турининг номи
I.	Чакана савдо:
1.	Озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат товарлари билан чакана савдо қилиш (қурилиш материаллари, цемент, шифер, ёғоч ва ёғоч маҳсулотлари, алкоғолли ва тамаки маҳсулотлари, нефть маҳсулотларининг барча турлари, қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган буюмлар ёхуд бундай материаллар қўлланилган буюмлар, аудиовизуал асарлар, фонограммалар ва ЭҲМ учун яратилган дастурлар, янги импорт автомобиллар, фармацевтика товарларини сотиш бундан мустасно)
2.	Кўчма савдо объектларида аралаш чакана савдо қилиш (вақтинча жойлашган ва мавсумий ёки мақсадли хусусиятга эга бўлган, шунингдек, иш куни тамом бўлгандан кейин объектни демонтаж қилиниши ва кўчирилишини талаб этувчи объектларда)
3.	Дехқон бозорларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан чакана савдо қилиш
4.	Газеталар, журналлар ва китоб маҳсулотлари билан чакана савдо қилиш
5.	Товарларни импорт қилиш ва улар билан чакана савдо қилиш (қурилиш материаллари, цемент, шифер, ёғоч ва ёғоч маҳсулотлари, ўсимлик мойи, алкоғолли ва тамаки маҳсулотлари, нефть маҳсулотларининг барча турлари, қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлардан ясалган буюмлар ёхуд бундай материаллар қўлланилган буюмлар, аудиовизуал асарлар, фонограммалар ва ЭҲМ учун яратилган дастурлар, янги импорт автомобиллар ва фармацевтика товарларини сотиш бундан мустасно), бунда олиб кириладиган товарларнинг нархи бир ойда 5000 АҚШ доллари эквивалентидан ошмаслик шарти билан
II.	Қонун ҳужжатларида белгиланган рўйхат бўйича ҳунармандчилик фаолияти.
III.	Маиший хизматлар, II бўлимда назарда тутилганларидан ташқари:
6.	Сартарошлик хизматлари, маникюр, педикюр, косметолог хизматлари ва шунга ўхшаш бошқа хизматлар
7.	Кир ювиш, қуруқ ва кимёвий тозалашни ташкил этиш, шунингдек, дазмоллаш хизматлари
8.	Гилам ва гилам буюмларини таъмирлаш ва тозалаш
9.	Тикув, мўйна, чарм ва трикотаж буюмларни, бош кийимларни ва тўқимачилик галантереясидан тикилган буюмларни таъмирлаш, аҳолининг якка тартибдаги буюртмалари бўйича тикув ва трикотаж буюмларини, бош кийимларини ва тўқимачилик галантереясидан буюмларни тикиш, шу жумладан дераза ва эшик пардаларини тикиш, каштачилик

10.	Ҳайвонлар терилари, мўйна, тўқимачилик, чарм буюмлар ва бошқа буюмларни ошлаш ва бўяш
11.	Аҳолининг якка тартибдаги буюртмалари бўйича пойабзал тикиш, пойабзални таъмирлаш, бўяш ва тозалаш
12.	Атторлик буюмларини тайёрлаш ва таъмирлаш
13.	Бижутерия ва жевакларни тайёрлаш ва таъмирлаш
14.	Калитлар тайёрлаш
15.	Металл ва тунука буюмлар тайёрлаш ва таъмирлаш
16.	Гулчамбарлар (шу жумладан, мотам гулчамбарлари), сунъий гуллар, икебана, гул маржонларини тайёрлаш
17.	Тўсиқлар, ҳайкаллар, металлдан ясалган гулчамбарларни тайёрлаш ва таъмирлаш
18.	Ёғочдан эшик, дераза ва бошқа буюмлар (мебелдан ташқари) тайёрлаш
19.	Инвентарни (хўжалик, спорт, балиқчилик ва ҳоказо) таъмирлаш ва тайёрлаш
20.	Кесувчи буюмлар ва асбобларни чархлаш
21.	Тайёр мебелни йиғиш, таъмирлаш ва драпировка қилиш
22.	Мусиқа асбобларини таъмирлаш ва созлаш
23.	Якка буюртма бўйича қимматбаҳо металлдан ва тошлардан заргарлик буюмларини ясаш, шунингдек, заргарлик буюмларини таъмирлаш
24.	Оптика, соатларни таъмирлаш ва металл, пластмасса, сопол, фаянс, тош, картондан маҳсулотларда ўймакорлик ишлари (қаварик ёзувлар ва тасвирлар тушириш)
25.	Радиоэлектрон аппаратлар, маиший машиналар, маиший приборлар, офис машиналари ва ҳисоблаш техникасини таъмирлаш, ўрнатиш ва уларга техник хизмат кўрсатиш
26.	Транспорт воситаларини таъмирлаш ва уларга техник хизмат кўрсатиш, шу жумладан, транспорт воситаларига техник хизмат кўрсатиш хизматларининг бошқа турлари (акустик тизимлар ва кўриқлаш сигнализацияларини таъмирлаш ва ўрнатиш, полировкалаш, кузовга ҳимоя ва безак қопламаларини қоплаш хизматлари)
27.	Санитария-техника хизматлари ва пайвандлаш ишлари
28.	Шиша ва ойналарни кесиш, шишага бадий ишлов бериш
29.	Биноларга ойна ўрнатиш хизматлари
30.	Жамоат ҳожатхоналари хизматлари
31.	Ҳаммом ва сауна хизматлари
32.	Турар жойларни йиғиштириш хизматлари
33.	Ҳовлилар ва боғларга қараш хизматлари, шунингдек, кўкаламзорлаштириш ишлари
34.	Боғлар, полизлар ва дов-дарахтларни зараркунандалар ва касалликлардан ҳимоя қилиш
35.	Видео ва фотосуратга олиш хизматлари
36.	Хўжалик моллари ва уй-рўзғор буюмларини (мебель, идиш-товоқлар, хўжалик, спорт, балиқчилик анжомлари, маиший техника, приборлар ва бошқаларни) ижарага бериш
37.	Оилавий меҳмон уйлари ва хостелларни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ташкил этиш
IV	Фаолиятнинг бошқа турлари:
38.	Қадоқлаш ускуналарида фойдаланмаган ҳолда уй шароитида миллий ширинликлар, қандолат маҳсулотлари, қуртни тайёрлаш ва сотиш
39.	Миллий нон ва патир тайёрлаш ва сотиш
40.	Попкорн, фрезерда музқаймоқ, салқин ичимлик/, айрон ва гўжа тай. ва қуйиб сотиш
41.	Салатлар ва тузламалар тайёрлаш ва сотиш, шунингдек уй шароитида доналаб сотиладиган таомларнинг айрим турларини тайёрлаш ва ўтириш жойлари ташкил этмасдан ёки маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарори билан ажратилган махсус жойларда сотиш

42.	Ўлчов воситалари тайёрлаш ва уларни прокатга бериш
43.	Аҳоли учун турар ва нотурар жойларни таъмирлаш бўйича хизматлар
44.	Репетиторлик хизматлари
45.	Таржима хизматлари, таҳрир хизматлари
46.	Болаларнинг ўйинчоқ автоматлари билан боғлиқ хизматлар
47.	Ахборотнинг криптографик ҳимояси воситаларини лойиҳалаш, яратиш, ишлаб чиқариш, сотиш, таъмирлаш ва улардан фойдаланиш
48.	Дизайн бўйича хизматлар (график, интерьер, мебель ва ҳоказолар), шунингдек, чизмачилик-графика ишлари, шунингдек, рассомлик санъати
49.	Компьютер дастурларини ишлаб чиқиш хизматлари, компьютер ўйинларини ташкил этиш, шунингдек, компьютер ёрдамида матнларни териш ва босиб чиқариш хизматлари, матндан нусха олиш ва кўпайтириш билан боғлиқ хизматлар
50.	Ташриф қоғозлари ва таклифнома билетларини тайёрлаш ва босиш
51.	Муқовалаш ишлари
52.	Рекламани ишлаб чиқиш ва жойлаштириш
53.	Суғурга агентлари томонидан кўрсатиладиган хизматлар
54.	Концерт-томоша фаолиятини амалга ошириш
55.	Тантанали маросимларни ташкил этиш хизматлари (тўй, юбилей, туғилган кун ва ҳоказолар)
56.	Кўйлак ва костюмларни, шунингдек, уларга аксессуарларни прокатга бериш
57.	Ижтимоий хизматлар (болалар, беморлар ва кекса кишиларга қараш хизматлари)
58.	Жисмоний тарбия-соғломлаштириш фаолияти (шейпинг, аэробика, спорт секциялари, саломатлик гуруҳлари), тренерлик хизматлари
59.	Тўғарақлар ташкил этиш ва юритиш
60.	Давлат-хусусий шерикликнинг оилавий нодавлат мактабгача таълим ташкилотларини моддий-техник ва услубий жиҳатдан таъминлаш шакли асосида ташкил этилган оилавий нодавлат мактабгача таълим ташкилотлари фаолияти
61.	Тулумни шишириш хизматлари (таксидермик ишлар)
62.	Тегирмонларда донни майдалаш (тозалаш) хизматлари
63.	Мол сўйиш хизматлари
64.	Уй ҳайвонларига қараш хизматлари
65.	Ветеринария фаолияти
66.	Юкларни автомобиль транспортида ташиш
67.	Ўўловчилар ва юкларни дарё транспортида ташиш
68.	Ўсимлик, ҳайвонлар ва минераллардан тайёрланган доривор хом ашёни етиштириш, йиғиштириш, тайёрлаш ва сотиш
69.	Гуллар ва декоратив дарахтлар етиштириш ва сотиш (шу жумладан бонсай санъати)
70.	Аквариум балиқлари, декоратив қушлар ва бошқа ҳайвонларни кўпайтириш ва сотиш
71.	Шиша идишлар ва иккиламчи хом ашёни қабул қилиш хизматлари (металл чиқиндиларидан ташқари)
72.	Риэлторлик фаолияти
73.	Жисмоний ва юридик шахсларга махсус ва қишлоқ хўжалиги техникасидан фойдаланган ҳолда хизматлар кўрсатиш
74.	Ташкилотлар учун қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари тайёрлаш бўйича хизматлар
75.	Илмий-тадқиқот, тажриба-конструкторлик ва технологик ишлар учун пудрат шартномаси бўйича ишларни бажариш
76.	Матрицали принтерлар ва алфавит-рақам босма қурилмалар учун бўёвчи тасмаларни тайёрлаш ва қайта ишлаш
77.	Қоғозлар ва скоросшивателлар учун конвертлар, папкалар тайёрлаш
78.	Телекоммуникациялар операторларига, провайдерларига воситачилик хизматлари

	кўрсатиш (абонентлар ёки хизматлар кўрсатувчиларга маълумот-ахборот хизмати кўрсатиш, хизмат кўрсатувчиларнинг хизматлари учун тўловларни қабул қилиш)
79.	Пахта (илгари истеъмолда бўлган) ва жун тозалаш ҳамда титиш хизматлари
80.	Туристтик фаолият — турагентлик ва экскурсия хизматлари, шунингдек, гидлар (гид-таржимонлар), экскурсия етакчилари ва йўриқчи-йўл бошловчилар хизматлари
81.	Дурадгорлик ишлари (аҳоли буюртмалари бўйича дурадгорлик ишларини амалга ошириш)
82.	Металлни таъмирлаш ишлари (уй шароитида металлдан тайёрланган маиший буюмларни таъмирлаш (калитларнинг дубликатларини тайёрлаш, соябонларни таъмирлаш, бошқа маиший металл буюмларни оддий таъмирлаш)
83.	Ёғоч меъморчилиги (болалар майдончалари ва парк зоналари учун ёғочдан ясалган қурилмалар, хайкаллар)
84.	Газламаларга нақшлар солиш (газламалар ва кийим ашёларини қўлда бўяш, газламаларга, шу жумладан трафаретли босма ва қўлда расм чизиш усули билан расмлар солиш)
85.	Қимматбаҳо металлларни олтин изловчилар усулида қазиб олиш
86.	Туристларга уй-жойни қисқа муддатга ижарага бериш (30 кунгача)
87.	Давлат хизматлари кўрсатишда агент сифатида иштирок этиш
88.	Кўп квартирали уйни бошқариш (малака (аттестация) сертификатига эга бўлганлар)

Изоҳ. Агар якка тадбиркор фаолиятнинг асосий турига нисбатан ёрдамчи ҳисобланган фаолиятни амалга оширса, қатъий белгиланган солиқ фаолиятнинг бир тури учун тўланади.

Ушбу рўйхатга киритилган фаолият турлари юридик шахс шаклидаги тадбиркорлик субъектлари томонидан ҳам амалга оширилиши мумкин.

Ушбу рўйхат доирасида ўз фаолиятини амалга оширадиган якка тартибдаги тадбиркорлар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланишлари мумкин.

Оилавий тадбиркорлик бу -эр-хотин томонидан уларга биргаликдаги умумий мулк ҳуқуқи билан тегишли бўлган уларнинг умумий мулки негизида амалга ошириладиган ҳамда эр-хотиннинг ва уларга ёрдам берувчи оила аъзоларининг шахсий меҳнатига асосланган, юридик шахс бўлмаган жисмоний шахсларнинг биргаликдаги тадбиркорлик фаолиятидир. Оилавий тадбиркорликда оила аъзоларига- эр-хотин, ота-оналар ёки фарзандликка олувчилар ҳамда 15 ёшдан ошган, шу жумладан фарзандликка олинган болалар киради.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 ноябрдаги ПФ-5242-сон Фармони билан эса ҳунармандчилик фаолиятининг асосий йўналишлари ҳамда ҳунармандлар томонидан ишлаб чиқариладиган буюмлар ва товарлар (иш, хизмат кўрсатиш) турларининг рўйхати тасдиқланган.

2021 йил 22 ноябрдаги Вазирлар Маҳкамасининг 707-сонли қарори асосида якка тартибдаги тадбиркор (ЯТТ)ларга қонунчилик ҳужжатларида белгиланган фаолият турлари бўйича **беш нафаргача ходимларни ёллаш ҳуқуқи берилди.**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПФ-5242-сон Фармони билан эса ҳунармандчилик фаолиятининг асосий йўналишлари ҳамда ҳунармандлар томонидан ишлаб чиқариладиган буюмлар ва товарлар (иш, хизмат кўрсатиш) турларининг рўйхати тасдиқланган. 2-жадвал.

**Хунармандчилик фаолиятининг асосий йўналишлари
РЎЙХАТИ**

Т/р	Асосий йўналишлар	Шогирд сони
1.	Ганч ўймакорлиги	5
2.	Қўлда гилам тўқиш	10
3.	Қўлда газламалар тўқиш	10
4.	Тош ўймакорлиги	5
5.	Миниатюра, ранг тасвир, наққошлик ва бўёқли нақшлар	10
6.	Кандакорлик, мисгарлик буюмлари	10
7.	Металлдан ясалган буюмлар	5
8.	Тунукадан ясалган буюмлар	5
9.	Миллий пойабзал тайёрлаш	10
10.	Миллий либослар тайёрлаш	10
11.	Бош кийимлар тайёрлаш	10
12.	Ёғоч ўймакорлиги	10
13.	Суюкка ўйма нақш солиш	5
14.	Гул босилган газламалар ва чокли буюмлар	10
15.	Каштачилик	10
16.	Зардўзлик буюмлари	10
17.	Музиқа асбоблари	5
18.	Чинни, фаянс ва сопол буюмлари	10
19.	Қимматбаҳо металлдан ясалган заргарлик буюмлари	10
20.	Ўйинчоқлар	10
21.	Майда ҳайкалтарошлик буюмлари	10
22.	Чарм маҳсулотлари	10
23.	Муаллифлик мебелларини тайёрлаш	5
24.	Ёғочдан тайёрланган халқ хунармандчилиги маҳсулотлари	5
25.	Печка ва каминлар яшаш	5
26.	Новдалардан буюмлар тўқиш	10
27.	Мозайка ишлари	5
28.	Кўзгу тайёрлаш	5
29.	Шиша пуфлаш ишлари	5
30.	Ҳажмли ва шаклли қолипларда қуйилган буюмлар	5
31.	Соатсозлик	5
32.	Эмаллаш ишлари	5
33.	Эсдалик буюмлари	10
34.	Оддий металллардан миллий услубда тайёрланган тақинчоқлар	10

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 30 августдаги ПҚ-366-сонли қарорига асосан 2023 йил 1 январдан бошлаб:

якка тартибдаги тадбиркорларга мураккаб бўлмаган умумий қурилиш ва қурилиш-таъмирлаш ишлари (бетон қуйиш, бўёкчилик, сувоқчилик ишлари, ғишт ва кафель териш, перфорация, дурадгорлик, чилангарлик ва бошқа умумий қурилиш ишлари)ни (кейинги ўринларда — умумий қурилиш ишлари), шу жумладан юридик шахслар учун ҳам бажаришга;

қурилиш-пудрат ташкилотларига умумий қурилиш ишларини бажариш учун шартнома асосида якка тартибдаги тадбиркорларни жалб қилишга рухсат этилди.

Қарорда белгиланишича:

якка тартибдаги тадбиркорларга умумий қурилиш ишларини бажариш учун беш нафаргача ходимларни ёллашга рухсат этилади;

умумий қурилиш ишларини бажариш фаолияти билан шуғулланаётган ҳамда камида уч нафар ходимни ёллаган якка тартибдаги тадбиркорга Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармаси маблағлари ҳисобидан меҳнат қуроллари ва асбоб-ускуналарни сотиб олишга субсидия ажратилади. Бунда, субсидия миқдори битта ходим учун базавий ҳисоблаш миқдорининг 15 бараваридан ошмаслиги лозим.

2. Якка тартибдаги тадбиркорларни солиққа тортиш тартиблари

Товарлар (хизматлар) реализациясидан даромади календарь йилида юз миллион сўмдан ошмайдиган якка тартибдаги тадбиркорлар жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини тўлайди. Бунда улар жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини тўлашнинг қуйидаги 2 хил усулидан бирини танлашга ҳақли, яъни:

Солиқ кодексининг 392-моддасида белгиланган тартибда қатъий белгиланган миқдорда тўлашни;

Солиқ кодексининг 397-моддасида белгиланган тартибда жами йиллик даромади тўғрисидаги декларация асосида тўлашни танлашга ҳақли.

Солиқ тўловчилар ушбу солиқ тўлаш тартибини қуйидагилар орқали танлашга ҳақли:

1) тадбиркорлик субъектининг давлат рўйхатидан ўтказилиши чоғида **танланган солиқ тўлаш тартибини кўрсатиш;**

2) доимий яшаш жойи бўйича солиқ органларига жорий йилнинг 25 январидан кечиктирмасдан танланган солиқ тўлаш тартиби тўғрисида **билдириш хати** тақдим этиш.

Солиқ тўловчи томонидан билдириш хатини кўрсатилган муддатларда тақдим этилмаслиги унинг солиқни қатъий белгиланган миқдорда тўлашга розилигини билдиради.

Қайд этиш лозимки, даромад солиғи товарлар (хизматлар) реализациясидан даромади **календарь йилида 100 млн. сўмдан ошмайдиган якка тартибдаги тадбиркорларга** нисбатан тадбиқ этилади.

Солиқ даврида товарларни (хизматларни) реализация қилишдан олинган даромади юз миллион сўмдан ошган, лекин бир миллиард сўмгача бўлган якка тартибдаги тадбиркорлар айланмадан олинадиган солиқни тўлашга ўтади ёки ихтиёрий равишда қўшилган қиймат солиғи ва фойда солиғи тўлашга ўтиши мумкин.

Товарларни (хизматларни) реализация қилишдан олинган даромади солиқ даврида бир миллиард сўмдан ошган ёхуд ихтиёрий равишда қўшилган қиймат солиғини тўлашга ўтган якка тартибдаги тадбиркорлар қўшилган қиймат солиғи ва фойда солиғи тўлашга ўтади.

Солиқ кодексининг 402-моддасига асосан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган жисмоний шахслар ҳам ижтимоий солиқни тўловчи ҳисобланади ва календарь ойда ишлаган кунлари сонидан қатъи назар ойига базавий ҳисоблаш миқдорининг белгиланган миқдорида ижтимоий солиқни тўлайдилар. Шунингдек, сувдан тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланувчи якка тартибдаги тадбиркорлар сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни тўлайдилар.

3. Якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини қатъий белгиланган ставкаларда тўлаш тартиби

Ўзбекистон Республикасининг ЎРҚ-599-сонли қонунида қатъий белгиланган солиқ ўрнига тегишинча қатъий белгиланган миқдорда жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи киритилганлиги, уларнинг тўловчиларига қонун ҳужжатларида илгари белгилаб қўйилган имтиёзлар ва алоҳида ҳисоблаш тартиби татбиқ этилиши белгилаб қўйилган.

Қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлаш хоҳишини билдирган солиқ тўловчилар даромадларни ва харажатларни ҳисобга олиш регистрларида даромадларни олиш билан боғлиқ бўлган даромадлар ва харажатлар ҳисобини юритиши шарт.

Даромадларни ва харажатларни ҳисобга олиш регистрлари кўйидагилардир:

- 1) Якка тартибдаги тадбиркорнинг (оилавий тадбиркорлик субъектининг) даромадларини ва харажатларини ҳисобга олиш китоби;
- 2) Товар чеклари китоби.

Даромадларни ва харажатларни ҳисобга олиш регистрларининг шакли Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан тасдиқланади.

Даромадларни ва харажатларни ҳисобга олиш регистрлари якка тартибдаги тадбиркорни (оилавий тадбиркорлик субъектини) солиқ ҳисобида турган жойидаги солиқ органлари томонидан якка тартибдаги тадбиркорнинг (оилавий тадбиркорлик субъектининг) аризаси асосида рўйхатдан ўтказилади.

Солиқни тўлов манбаида ҳисоблаб чиқариш, ушлаб қолиш ва бюджетга ўтказиш мажбурияти солиқ тўловчига даромад тўлайдиган ва солиқ агентлари деб эътироф этилган якка тартибдаги тадбиркорларнинг зиммасига юклатилади. Яъни якка тартибдаги тадбиркор билан меҳнат муносабатларида бўлган жисмоний шахслардан олинадиган солиқ якка тартибдаги тадбиркор (солиқ агенти) томонидан ҳисоблаб чиқарилади ва тўлов манбаида ушлаб қолинади.

Якка тартибдаги тадбиркор бўлган солиқ агентлари, агар Солиқ кодексининг 57-боби (Жами йиллик даромад тўғрисидаги декларация асосида даромадларга солиқ солиш)да бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, ўзларининг ёлланма ходимларига оид 389-моддасининг биринчи қисмида кўрсатилган солиқ ҳисоботини ўзи солиқ бўйича ҳисобда турган жойидаги солиқ органига тақдим этади.

Якка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг қатъий белгиланган суммалари тадбиркорлик фаолияти тури ва физик кўрсаткичларига нисабатан фаолиятни амалга ошириш жойини ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексида белгиланадиган бўлди.

Қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлаш хоҳишини билдирган солиқ тўловчи якка тартибдаги тадбиркор жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини **ҳар ойда**, тадбиркорлик фаолияти амалга оширилган **ойнинг ўн бешинчи санасидан** кечиктирмай, Солиқ кодексида белгиланган миқдорларда тўлайди.

Якка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг

ҚАТЪИЙ БЕЛГИЛАНГАН СТАВКАЛАРИ

Т/р	Фаолият тури	Қатъий белгиланган бир ойлик сумма (сўмда)			
		Тошкент шаҳри	Нукус ш. ва вил.маркази бўлган шаҳарлар	Бошқа шаҳарлар	Бошқа аҳоли пунктлари
	Чакана савдо:				
1.	<i>озик-овқат товарлари ва ноозик-овқат товарлари билан</i>	825 000	660 000	330 000	220 000
	<i>деҳқон бозорларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан</i>	275 000	165 000	110 000	55 000
	<i>газеталар, журналлар ва китоб маҳсулотлари билан</i>	275 000	165 000	110 000	55 000
2.	Маиший хизматлар	275 000	165 000	110 000	55 000
3.	Бошқа фаолият турлари	250 000	165 000	110 000	55 000
4.	Автомобиль транспортида юк ташиш хизматлари:				
	3 тоннагача юк кўтариш қувватига эга юк автомобиллари учун		165 000		
	3 тоннадан ортиқ юк кўтариш қувватига эга юк автомобиллари учун		250 000		

Солиқ тўловчи:

бир нечта фаолият тури билан шуғулланганида, ҳар бир фаолият тури учун алоҳида-алоҳида қатъий белгиланган миқдордаги солиқни тўлайди, фаолият билан икки ва ундан ортиқ аҳоли пунктларида шуғулланганида эса, ушбу аҳоли пунктлари учун ўрнатилган юқори ставкада солиқ тўланади;

тадбиркорлик фаолиятини ижарага олинган ускуналарда ва бинода амалга оширган тақдирда, яшаш жойидаги солиқ органига ижарага берувчи тўғрисида маълумотнома (ахборот) тақдим этишга мажбур;

I ёки II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахс ҳисобланганида фаолият туридан ва уни амалга ошириш жойидан қатъи назар, ойига қатъий

белгиланган миқдордаги солиқнинг 50 фоизини, бироқ базавий ҳисоблаш миқдорининг 50 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда тўлайди;

«Хунарманд» уюшмаси аъзоси бўлган ва хунармандчилик маҳсулотларини (товарларини, хизматларини) ишлаб чиқариш ҳамда реализация қилишни амалга оширганида қатъий белгиланган миқдордаги солиқни тўлашдан озод этилади;

болалар ўйин автоматлари билан боғлиқ хизматларни кўрсатса, ҳар бир жиҳозланган жой (бирлик) учун қатъий белгиланган миқдордаги солиқни тўлайди.

Жисмоний шахсларнинг мол-мулкани ижарага беришдан олинган даромадларига 12 фоизлик ставкада солиқ солинади.

Халқ депутатлари туманлар ва шаҳарлар Кенгашлари яқка тартибдаги тадбиркорлар учун қатъий белгиланган миқдордаги солиқ суммаларига фаолият амалга ошириладиган жойларнинг хусусиятларига, шунингдек фаолият амалга ошириладиган турларининг мавсумийлиги қараб 0,7 дан 1,3 гача камайтирувчи ёки оширувчи коэффициентлар белгилашга ҳақли.

Солиқ тўловчи қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлашни у тадбиркорлик субъекти сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган ойдан ёки яқка тартибдаги тадбиркор ёхуд оилавий тадбиркорлик субъекти билан меҳнат шартномаси тузилган ойдан кейинги ойдан эътиборан амалга оширади. Бир нечта фаолият тури билан шуғулланаётган солиқ тўловчилар ҳар бир фаолият тури бўйича қатъий белгиланган миқдорда солиқни алоҳида, шу фаолият тури учун белгиланган миқдорда тўлайди.

Қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлаш қўлланиладиган фаолиятдан олинадиган даромадлар билан бирга бошқа даромадлар олувчи солиқ тўловчилар бу даромад турлари бўйича алоҳида ҳисоб юритиши шарт ва бу даромадлар бўйича жами йиллик даромадлар тўғрисидаги декларация асосида, Солиқ кодексининг 397-моддасида назарда тутилган тартибда ва 381-моддасида белгиланган ставкалар бўйича солиқ тўлайди.

Яқка тартибдаги тадбиркорнинг (оилавий тадбиркорлик субъектининг) фаолияти вақтинча тўхтатилганлиги ёки қайта тикланганлиги тўғрисидаги аризани олган тадбиркорлик субъектини давлат рўйхатидан ўтказишни амалга оширувчи орган навбатдаги иш куни тугагунига қадар солиқ ҳисобида турган жойидаги солиқ органларига яқка тартибдаги тадбиркорнинг (оилавий тадбиркорлик субъектининг) фаолияти вақтинча тўхтатилганлиги ёки қайта тикланганлиги тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан тасдиқланадиган шаклда ахборот тақдим этади.

Қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлашни тўхтатиб туриш учун куйидагилар асос бўлади:

1) солиқ органлари томонидан олинган тадбиркорлик субъектини давлат рўйхатидан ўтказишни амалга оширувчи органнинг яқка тартибдаги тадбиркорнинг (оилавий тадбиркорлик субъектининг) фаолияти вақтинчалик тўхтатилганлиги тўғрисидаги ахборот;

2) солиқ органлари томонидан олинган яқка тартибдаги тадбиркорнинг ҳар бир ёлланган ходимга берилган ҳисобга олиш қарточкалари.

Якка тартибдаги тадбиркорнинг (оилавий тадбиркорлик субъектининг) фаолияти тўғрисидаги ҳисоботлар солиқ ҳисобида турган жойидаги солиқ органларига йилнинг ҳар бир чораги якунлари бўйича, ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг ўнинчи кунидан кечиктирмай тақдим этилади.

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси 480¹-моддасида махсус солиқ ставкалари қўлланилишини назарда тутувчи солиқ солишнинг алоҳида тартиби қўлланиладиган Ўзбекистон Республикасининг алоҳида ҳудудлари кўрсатиб ўтилган. Ушбу алоҳида ҳудудлар қуйидагилардан иборат:

Фарғона вилоятининг:

-Сўх тумани;

- Риштон туманининг Чўнғара маҳалласи;

- Фарғона туманининг Шохимардон, Ёрдон маҳаллалари ва Ҳосилот маҳалласининг Тоштепа - 2 кўчаси.

Солиқ кодексига янги киритилган 480²-моддага асосан ушбу ҳудудларда солиқ ставкалари қуйидаги миқдорларда белгиланади:

1) жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи бўйича:

Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида тадбиркорлик фаолиятини амалга ошираётган солиқ тўловчилар учун қатъий белгиланган миқдорлардаги жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ҳар чорақда йигирма беш минг сўм миқдорида тўланади;

2) ижтимоий солиқ бўйича:

Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида меҳнат фаолиятини амалга ошираётган якка тартибдаги тадбиркорлар учун - йилига базавий ҳисоблаш миқдорининг камида бир баравари миқдорида тўланади.

4. Якка тартибдаги тадбиркорлар учун белгиланган имтиёзлар ва уларни қўллаш тартиби

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 14 июлдаги “Аҳоли бандлигини таъминлаш борасидаги ишларни такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3856-сонли Қарорига асосан:

қишлоқ туманларида, бундан аҳоли сони 5 минг кишидан кўп бўлган аҳоли пунктлари мустасно, сартарошхона хизматларини, якка тартибдаги буюртмалар бўйича кийим тикиш хизматларини, пойабзал таъмирлаш хизматларини кўрсатиш бўйича фаолиятни ташкил этган, шунингдек, жамоат ҳаммомларини ташкил этган якка тартибдаги тадбиркорлар 2023 йил 1 июлгача барча турдаги солиқлар тўлашдан озод этилган.

Юридик шахс ташкил этмаган ҳолда оилавий тадбиркорлик субъектлари 3 нафаргача доимий ишчиларни ёллашга, улар билан меҳнат шартномаси тузишга, шунингдек, меҳнатга лаёқатли ёшга тўлган бошқа яқин қариндошларини, шу жумладан, меҳнатга лаёқатли ёшга тўлган болалари ва невараларининг эр-хотинларини, меҳнатга лаёқатли ёшга тўлган ака-укалари ва опа-сингилларини, уларнинг эр-хотинларини юридик шахс ташкил этмаган ҳолда оилавий тадбиркорлик субъекти иштирокчилари сифатида жалб қилишга ҳақли.

Ушбу қарорга асосан биринчи марта микрокредит олган якка тартибдаги тадбиркорлар уни олган санадан бошлаб 6 ой мобайнида қатъий белгиланган солиқ тўлашдан озод этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 апрелдаги “Мақтабгача таълим тизимини янада рағбатлантириш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3651-сонли қарорига асосан мактабгача таълим нодавлат муассасасини ташкил этган якка тартибдаги тадбиркор мактабгача таълим нодавлат муассасаси ўз фаолиятини амалга ошира бошлагандан кейин 10 йил муддатга барча турдаги солиқлардан озод қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 28 февралдаги “2017-2018 йилларда Қорақалпоғистон Республикаси Мўйноқ туманини иқтисодий ривожлантириш ва аҳоли бандлигини таъминлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2803-сонли Қарорига асосан Мўйноқ туманида давлат рўйхатидан ўтган ва ушбу ҳудудда фаолият юритаётган якка тартибдаги тадбиркорлар 10 йил мобайнида қатъий белгиланган солиқ (ҳозирги даромад солиғининг қатъий белгиланган суммасидан) озод қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 29 сентябрдаги “Навоий вилоятининг Томди, Учқудуқ, Конимех, Нурота туманлари ва Зарафшон шаҳрини комплекс ривожлантириш ҳамда аҳолиси бандлигини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3301-сонли Қарорига асосан Навоий вилоятининг Томди, Учқудуқ, Конимех туманлари, Нурота туманидаги Деҳибаланд, Сентоб, Темирқовуқ, Қизилча, Гум ва Чўя аҳоли пунктлари ҳамда Зарафшон шаҳри ҳудудларида рўйхатга олинган ва фаолият кўрсатаётган якка тартибдаги тадбиркорлар 2017 йилнинг 1 октябридан 2028 йилнинг 1 январига қадар қатъий белгиланган солиқ (ҳозирги даромад солиғининг қатъий белгиланган суммасидан) озод қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 17 февралдаги “2021 — 2023 йилларда Сурхондарё вилояти Узун тумани Боботоғ ҳудудини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4995-сон қарорига асосан Сурхондарё вилояти Узун тумани Боботоғ ҳудудида тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида 2024 йил 1 январга қадар янги ташкил этилган тадбиркорлик субъектлари якка тартибдаги тадбиркорлар учун қатъий миқдордаги даромад солиғининг 50 фоизини тўлашдан озод қилинди.

2021 йил 14 сентябрдаги Ўзбекистон Республикасининг “Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги ЎРҚ-714-сонли қонуни билан қуйидагилар якка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олинган даромад солиғининг қатъий белгиланган суммаларини тўлашдан озод қилинади:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорида Қорақалпоғистон Республикасининг ҳар бир шаҳари ва тумани учун «ўсиш нуқтаси» деб

белгиланган фаолият турларини амалга ошираётган янгидан ташкил этилган тадбиркорлик субъектлари — 2024 йил 1 январга қадар бўлган муддатга;

Қорақалпоғистон Республикасининг Тахтақўпир, Бўзатов ва Шуманай туманларида жойлашган, янгидан ташкил этилган саноат соҳасидаги тадбиркорлик субъектлари — 2024 йил 1 январга қадар бўлган муддатга.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси томонидан аниқланган рўйхат бўйича Қорақалпоғистон Республикасида хизматлар кўрсатишга ихтисослаштирилган ва оғир шароитлардаги 45 та маҳалла ва овулларда жойлашган, янгидан ташкил этилган тадбиркорлик субъектлари — 2026 йил 1 январга қадар бўлган муддатга. Тадбиркорлик субъектларининг мазкур тоифаси фойда солиғидан ҳам озод қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 сентябрдаги “Тадбиркорлик субъектлари учун маъмурий ва солиқ юқини янада камайтириш, бизнеснинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6314-сонли Фармониға асосан 2021 йил 1 октябрдан бошлаб қуйидагилар бекор қилинди:

катъий белгиланган миқдордаги жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи тўловчиси бўлган якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан солиқ органларига солиқ ҳисоботини топшириш мажбурияти;

алоҳида тайёр импорт истеъмол товарларининг божхона декларацияси расмийлаштирилган санадан кейин 12 ой ўтгач сотувға қўйилиши ҳамда чакана савдода реализация қилинишиға қўйилган тақиқ;

2022 йил 1 январдан 2023 йил 1 январга қадар республика туманларида (Тошкент шаҳри бундан мустасно) фаолият юритувчи якка тартибдаги тадбиркорлик субъектларига белгиланган ижтимоий солиқ ставкаси икки бараварға пасайтирилган ҳолда базавий ҳисоблаш миқдорининг 50 фоизи миқдорида белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 30 августдаги ПҚ-366-сонли қарорига асосан 2023 йил 1 январдан бошлаб якка тартибдаги тадбиркорлар билан меҳнат муносабатларида бўлган жисмоний шахслар учун ижтимоий солиқ суммасининг энг кам миқдори ойига базавий ҳисоблаш миқдорининг 50 фоизидан йилиға базавий ҳисоблаш миқдорининг бир бараваригача камайтирилди (бундан савдо мажмуалари ва бозорларда фаолият юритаётган якка тартибдаги тадбиркорлар билан меҳнат муносабатларида бўлган жисмоний шахслар мустасно).

5. Якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини декларация асосида тўлашнинг ўзига хос жиҳатлари

Солиқ тўловчиларнинг алоҳида тоифалари, жумладан товарлар (хизматлар) реализациясидан даромади календарь йилида юз миллион сўмдан ошмайдиган якка тартибдаги тадбиркорлар ҳамда юридик шахс ташкил этмаган ҳолда оилавий тадбиркорлик шаклида фаолиятни амалға

ошираётган оила аъзолари даромад солиғини Солиқ кодексининг 397-моддасида белгиланган тартибда жами йиллик даромади тўғрисидаги декларация асосида тўлашни танлашга ҳақли.

Агар якка тартибдаги тадбиркор ёки юридик шахс ташкил этмаган ҳолда оилавий тадбиркорлик шаклида фаолиятни амалга ошираётган оила аъзолари даромад солиғини декларация асосида тўлаш тартибини қуйидагилар орқали танлашга ҳақли:

1) тадбиркорлик субъектининг давлат рўйхатидан ўтказилиши чоғида танланган солиқ тўлаш тартибини кўрсатиш;

2) доимий яшаш жойи бўйича солиқ органларига жорий йилнинг 25 январидан кечиктирмасдан танланган солиқ тўлаш тартиби тўғрисида билдириш хати тақдим этиш.

Агарда солиқ тўловчи томонидан билдириш хати жорий йилнинг 25 январигача тақдим этилмаса, ушбу ҳолат унинг солиқни қатъий белгиланган миқдорда тўлашга розилигини билдиради.

***Масалан:** Якка тартибдаги тадбиркор 2023 йил 3 март куни давлат рўйхатидан ўтказилган ва декларация асосида солиқ тўлаш тартибини танлаган бўлса, у ҳолда ушбу тадбиркор 31 мартга қадар тадбиркорлик фаолияти бўйича тегишли шаклдаги дастлабки декларацияни тақдим этиши лозим.*

Солиқ кодексида назарда тутилган ҳолларда солиқ суммаси солиқ органи томонидан ҳам ҳисоблаб чиқарилиши мумкин. Ҳисоблаб чиқарилган солиқ суммаси қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳисобланган жисмоний шахсларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига ўтказиладиган мажбурий ойлик бадаллар суммасига камайтиради.

Жами йиллик даромад тўғрисидаги декларация асосида солиқ тўлайдиган якка тартибдаги тадбиркорлар даромадларни олиш билан боғлиқ бўлган даромадлар ва харажатлар ҳисобини юритиши шарт ҳамда тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган ҳақиқатда амалга оширилган ва ҳужжатлар билан тасдиқланган харажатларни даромаддан чегириб ташлаш ҳуқуқига эга.

Якка тартибдаги тадбиркорлар дастлабки тарздаги декларацияни (деларация асосида солиқ тўлайдиганлари) - жорий йилнинг 1 февралидан кечиктирмай тақдим этади.

Янги рўйхатдан ўтган тадбиркорлик субъектлари - тадбиркорлик субъекти давлат рўйхатидан ўтказилган ойнинг охирига қадар дастлабки декларацияни тақдим этади.

ЯТТлар тақдим этилган дастлабки декларацияда даромадини тахмин қилинаётган харажатларни чегирилган ҳолда кўрсатади.

Масалан: Сартараш ЯТТ 1 ой давомида ўртача 4 млн. сўм даромад қилади. 1 ой давомида харажатлари 2 млн. сўм (500 минг сўм ижара тўлови, 750 минг сўм коммунал тўловлари, 150 минг сўм (50 фоизлик имтиёзни ҳисобга олган ҳолда) ижтимоий солиқ, 600 минг сўмлик фаолияти учун зарур бўлган товарларни сотиб олишга).

ЯТТ дастлабки декларациясида ҳар ойлик даромади сифатида 2000 000 сўмни (4 000 000-(500 000+750 000+150 000+600 000) кўрсатиб ўтади

Мисолимизда дастлабки декларация асосида мазкур ЯТТга даромадидан келиб чиқиб ҳар ойда ойига 240 минг сўм (2 000 000 * 12 %) даромад солиғи ҳисобланади.

Мазкур якка тартибдаги тадбиркор ҳисобланган 240 минг сўм даромад солиғини фаолият кўрсатган январь ойи учун 15 февралга қадар, февраль ойи учун 15 мартга қадар ва ниҳоят декабрь ойи учун кейинги йилнинг 15 январига қадар ҳар ойда тўлаши лозим.

Агар солиқ тўловчи жами йиллик даромади тўғрисидаги декларацияни тақдим этмаган бўлса, шунингдек олдин тақдим этилган декларацияда нотўғри маълумотлар аниқланган ва (ёки) солиқ тўловчи томонидан жами йиллик даромади тўғрисидаги декларациянинг ўзгарганлиги ҳақидаги аризани Солиқ кодекси 396-моддасининг олтинчи қисмида белгиланган муддатларда тақдим этмаган тақдирда, солиқ органи солиқ суммасини ўзидаги мавжуд ахборот асосида ҳисоблашга ва тўланиши лозим бўлган, ҳисобланган солиқ суммаси тўғрисида солиқ тўловчига ўн кунлик муддатда тўлов хабарномасини топширишга ҳақли. Солиқ тўловчи томонидан жами йиллик даромади тўғрисидаги декларация ёки тўғрилланган декларация тақдим этилган тақдирда, солиқнинг якуний суммаси ушбу декларацияни ҳисобга олган ҳолда аниқланади.

Жами йиллик даромад тўғрисидаги декларация асосида солиқ тўловчи тадбиркорлик субъекти солиқни тақдим этилган дастлабки декларация ёки солиқ органининг хабарномаси асосида, даромад олинган ойдан кейинги ойнинг ўн бешинчи кунигача ҳар ойда тўлайди. Йил тугагач, солиқнинг йиллик суммаси ҳақиқатда олинган даромад бўйича ҳисоблаб чиқарилади. Бу сумма билан йил мобайнида тўланган суммалар ўртасидаги фарқ келгуси йилнинг 1 июнидан кечиктирмай солиқ тўловчидан ундирилиши ёки унга қайтарилиши лозим.

Агарда календарь йилида товарлар (хизматлар) реализациясидан даромади **100 млн. сўмдан ошса**, якка тартибдаги тадбиркор **айланмадан солиқ** ёхуд ихтиёрий танлаш йўли билан ҚҚС ва фойда солиғи тўлашга ўтади.

Агарда календарь йилида товарлар (хизматлар) реализациясидан даромади **1 млрд. сўмдан ошса**, якка тартибдаги тадбиркор айланмадан солиқдан мажбурий тартибда **ҚҚС ва фойда солиғи** тўлашга ўтади.